ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO priedas

Nr. 312

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

KURŠĖNŲ MIESTO GARBĖS PILIETIS, „RESPUBLIKOS" LEIDINIŲ GRUPĖS ŽURNALISTAS VYTAUTAS KIRKUTIS:

Lietuvos yra tiek, kiek jos turime savyje

Rašytojas, publicistas, kraštotyrininkas, „Respublikos" leidinių grupės dienraščio „Šiaulių kraštas" kultūros, meno ir literatūros priedo „Atolankos" redaktorius Vytautas Kirkutis sako, kad esame stiprūs tol, kol mumyse neišsitrynė, neišbluko Lietuvos, kaip mūsų gimtųjų namų, jausmas.

Sidas AKSOMAITIS
„Respublikos" žurnalistas

Giedriaus Baranausko nuotr.

O ar daug tos Lietuvos dar likę? Šiemet, minint 97-ąsias Valstybės atkūrimo metines, Kuršėnų miesto garbės piliečiu paskelbtas V.Kirkutis įsitikinęs, kad Lietuvos yra tiek, kiek mes turime jos įkurdinę savyje.

- Šiemet gegužę sukaks 20 metų, kai su „Šiaulių kraštu" pradėtos leisti jūsų redaguojamos „Atolankos". Tokia kultūros priedo sukaktis įrodo, kad kultūra šių dienų žmogaus gyvenime užima svarbią vietą? - *pasiteiravo „Respublika" Vytauto KIRKUČIO.*

- Man atrodo, kad kartais praslystantis rūpestis dėl kultūros nereikalingumo yra gerokai perdėtas. Koncertų salės pilnos, teatrai beveik į namus atvažiuoja, knygų mugėje jautiesi kaip troleibuse per piko valandas... O kiek kuriančių žmonių, kiek dainuojančių, šokančių, muzikuojančių... Ir pats kultūros audinys įvairiaraštis, į paprastus ar sudėtingus ornamentus susibėgantis, profesionalaus meno potekstėmis atsiskleidžiantis. Ir iš „Atolankų" skaitytojas laukia, kad būtų atspindėtas Šiaulių krašto kultūros daugiasluoksniškumas, išryškintos įvairių sluoksnių susipynimo dermės. Džiaugiamės, kai mums pavyksta tai padaryti. Skaitytojas darosi vis labiau išsilavinęs, reiklus, kritiškai mąstantis, paprastais vaizdeliais ir lengvais skaitinėliais jo nebepasotinsi. „Greitas maistas" rašant apie kultūrą netinka. „Atolankų" kūrėjų tikslas - atskleisti Šiaulių krašto kultūros, meno, tradicijų, literatūros savitumą, daugiasluoksniškumą, analizuoti tendencijas, raidos specifiką, kuriančio žmogaus dvasinę būseną kasdienybės kaitos procesuose. Šiaulių krašto kultūrą mes suprantame kaip įvairiuose kontekstuose (geografiniame, istoriniame, profesionaliojo ir mėgėjiško meno ir pan.) egzistuojantį reiškinį. Pats Šiaulių krašto regionas nėra vienalytis, čia susipina keli kultūriniai sluoksniai, yra susiformavę nemažai įvairiausių tarpsluoksnių, marginalinių reiškinių, tradicinio meno salų. Išryškėja aukštaitiškos ir žemaitiškos kultūrų tradicijos, Lietuvos ir Latvijos kultūrų sąsajos, miesto ir kaimo kultūrų dialogas, galų gale - profesionalaus ir mėgėjų meno dialogas ir sankirtos. Džiugina, kad „Šiaulių krašte" kultūros tema viena iš svarbiausių.

- Ar įmanoma šiandien dar įpūsti tą patriotizmą, vienijusį lietuvių tautą Atgimimo metais?

- Jei netikėčiau, kad tai įmanoma, kam tuomet rašyčiau knygas, skelbčiau straipsnius, telkčiau kuršėniškius į Kuršėniškių klubą Vilniuje... Patriotizmas - ne tik meilė Lietuvai, bet pirmiausia meilė savo gimtinei, tam nedideliam miesteliui ir kaimeliui, iš kurio išėjai į tolimesnius kelius. Galų gale - pradžiai keliuko, kuris išteka iš senelių, iš tėvų namų. Labai džiaugiuosi ir didžiuojuosi Vilniumi, bet jis nėra visa Lietuva. Deja, jis - kad ir miela, bet mažesnioji Lietuvos dalis. Liūdna, kad mus sutelkia ir mūsų patriotizmą pažadina nelaimės, grėsmės, istoriniai lūžiai. Manau, kad ir dabar mūsų patriotizmas tyliai tūno kažkur kamputyje, ne visada kopia į tribūnas, scenas, ne visada giriasi ir savimi puikuojasi. Kad ir kaip deklaratyviai tai skambėtų, tylus, ramus darbas savo šaliai, savo Tėvynei - irgi patriotizmas.

- Kuo stiprūs šiandien dar yra lietuviai, kurių skaičių Tėvynėje nepaliauja retinti emigraciją skatinantys valdžios sprendimai?

- Istorija liudija, kad pats gyvenimas vėtė ir mėtė mus, lietuvius, grūdino ir vargino, kad, pritrūkę ištvermės, tikrai jau būtume išnykę arba iš silpnumo nugeibę. Nė velnio! Kita vertus, nelinksma, kai paskaičiuoji, kiek talentingų, darbščių, verslių žmonių išvyko iš Lietuvos. Iš mūsų žemėlapio nyksta ne tik maži kaimai, bet ir miesteliai bei miestai. Kartais mane aplanko tokia vizija: eina per miestą vienišas žmogus, dairosi, visur dar gražu, asfaltuota, sutvarkyta, bet žmonių nėra. Ne karas prasiautė, ne epidemija ar apokalipsė. Ne. Per savo gimtąjį miestą eina ir su juo atsisveikina paskutinis gyventojas. Per daug pasidaviau fantazijos žaismui? Statistikos departamento duomenimis, Kuršėnuose 2006 metais buvo 13 473 gyventojai. 2013 metais - 11 534 gyventojai. Per 7 metus gyventojų sumažėjo beveik 2 tūkst. Per metus miestas neteko apie 286 gyventojų. Vidutiniškai. Bet būta metų, kai išvykdavo net po 700 žmonių. Nereikia būti labai išmintingu matematiku, kad suskaičiuotum, jog po 40-45 metų Kuršėnuose gyventojų nebeliks. Jei emigracijos tempai nemažės ir toliau. Galbūt šiandien mano rašomos knygos apie Kuršėnus po kelių dešimtmečių bus vieninteliai liudytojai apie tai, kad abipus Ventos buvo toks Žemaitijos miestas. Nuostabus miestas, bet įdomus tik istorikams, archeologams ir kultūros antropologams. O kiek Lietuvoje tokių Kuršėnų? Kiek jų kasmet emigruoja? Todėl dabar labai svarbu daryti viską, kad mano gimtieji Kuršėnai ir kiti panašūs miestai išliktų.

- Esate prisipažinęs, kad Lietuva ir Kuršėnų miestas jums - ne tiek geografinė vietovė, kiek tam tikra vidinė būsena, kurią galima pavadinti namais. Ar liks Lietuva namais po pasaulį išsibarsčiusiems tautiečiams?

- Lietuva - mano, kaip lietuvio, namai. Žemaitija - mano, kaip žemaičio, namai. Kuršėnai - mano, kaip kuršėniškio, namai. Niekada nemaniau, kad ateis toks laikas, kai namų jausmas pradės blukti. Pirmiausia jis pradėjo blėsti tada, kai persikėlėme į bendrabučius, į trečią, ketvirtą ar aštuntą aukštą. Ir niekas nebesakė, kad jam skirti namai, nes buvo dalijamas tik gyvenamasis plotas, kvadratiniai metrai bendro ir naudingo ploto. Sakykite, kokie gali būti namai daugiabučio penktajame aukšte? Kaip vaikams paaiškinti, kad viena dvidešimtoji dalis to bendrabučio - jo gimtieji namai? Ir kuo tuomet skiriasi bendrabutis Kuršėnuose, Šiauliuose ar Klaipėdoje? Tik nekilnojamojo turto kaina. Šiuo metu savo namais labiau suvokiame gimtąjį miestą, gimtąją šalį, o ne asmeninį būstą. Bendrabutis nebuvo ir nebus namais. Sunku į svetimus kraštus išvykti iš namų, bet ne iš buto. Kai neturi tikrųjų namų, namai gali būti bet kur. Ar Lietuva liks namais? Būtent namais, o ne gyvenamąja vieta ar plotu? Jei išvažiuojantys iš Lietuvos išsiveš tikrąjį namų jausmą, jį ištrinti bus ne taip lengva, o gal net ir neįmanoma. Kartais atrodo, kad kai kam, net ir gyvenantiems Lietuvoje, ji nebėra namai. Jei mumyse nebeliks Lietuvos, kaip gimtųjų namų jausmo, jei išvykę nebejausime nostalgijos gimtajam kraštui, tuomet mūsų Tėvynė jau bus ten, kur gyvensime.

- Ko reikia, kad žmonės jaustųsi laimingi čia, Lietuvoje, o nebėgtų gainiotis laimės paukštės į užsienius?

- Nesu toks jaunas, kad viską žinočiau, o juo labiau apie laimę. Nes ir laimė kiekvienam vis kitokia, viena į kitą nepanaši. Manau, kad paukščių gainiotis visai nereikėtų, net jeigu jie ir laimės. Įdomiausia, kad labai daug žmonių iš tiesų yra laimingi čia, Lietuvoje, tik jie to nežino. Gal nėra kas jiems tai pasakytų? Keisčiausia, kad lietuviai labai gerai žino, ką reiškia būti nelaimingam, bet nežino, kaip būna, kai esi laimingas. Na, o kas jaučiasi nelaimingi? Tegul važiuoja, tegul išbando save, tegul pamato tolimesnius kraštus, tegul studijuoja, tegul... Juk didelė vertybė - laisvė rinktis. Tačiau kad ir kur važiuosi, skrisi, plauksi - niekur nuo savęs nepabėgsi. Visur keliausi su savo mintimis, įsitikinimais, nuostatomis, visur žiūrėsi savo akimis. Poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas 1985 metais rašė: „Niekur nebeinu iš namų, tik sėdžiu ir žiūriu pro langą. Tiek daug gyvenimo telpa lango kvadrate, tiek daug įvyksta... Ne veltui kinai sako: juo toliau eini, juo mažiau matai." Taip ir su tąja laime. Kai manome, kad ji, nenaudėlė, kažkur skraido su paukštėmis, pasirodo, ji ramiausiai tipena šalia mūsų ir padeda mums gyventi.

- Ką galime padaryti kiekvienas, kad ir ateities kartos mūsų šalyje kalbėtų lietuviškai, kad didžiuotųsi esantys lietuviai?

- Mūsų gimtoji kalba per visokias šalnas išsilaikė nenugeibusi, deja, dabar lietuviškas žodis gerokai pavargęs. Ne apie didžiąsias grėsmes jam kalbu - apie nuskurdintą, varganą, paliegusią mūsų kalbą! Mėgstu pasklaidyti ir paskaitinėti akademinį „Lietuvių kalbos žodyną". Maža pasigėrėti, kad čia visa mūsų kalba surašyta, beveik visi žodžiai surikiuoti, jų reikšmės ir reikšmelės stropiai suregistruotos. Čia - Tautos kultūra, tradicijos, mentalitetas, mąstymo vingiai, pasaulėžiūra... Skaitau žodyną pirmiausia todėl, kad dar kartą sau įrodyčiau, jog nemoku lietuvių kalbos, nežinau daugybės žodžių. Todėl klausimas, kiek lietuvių kalbos žodžių mokame, visai ne retorinis. Ar tik ne mažiau nei 10 proc.? Dabar rašau knygą apie šviesaus atminimo didįjį žodynininką Vytautą Vitkauską, kuriam šiemet būtų sukakę 80 metų. Jo gimtinėje Kuršėnuose ir Vilniuje, kur jis visą gyvenimą dirbo Lietuvių kalbos institute, ruošiamės paminėti šį jubiliejų, prisiminti jo veiklą. O ji įvairialypė ir daugiasluoksnė: V.Vitkauskas buvo akademinio „Lietuvių kalbos žodyno" vyriausiasis redaktorius, daugelio knygų autorius, profesorius, habilituotas daktaras, kalbininkas, tarmių tyrinėtojas, kirčiavimo ir tarties specialistas, pedagogas, artistas, režisierius... Štai kokių asmenybių dabar reikia Lietuvai, kokio atsidavimo ir pasiaukojimo reikia gimtajai kalbai.

> Labai daug žmonių iš tiesų yra laimingi čia, Lietuvoje, tik jie to nežino. Gal nėra kas jiems tai pasakytų?

> Keisčiausia, kad lietuviai labai gerai žino, ką reiškia būti nelaimingam, bet nežino, kaip būna, kai esi laimingas

Rinkėjai dalį simpatijų jau nurašė

Daugumoje savivaldybių rinkimai baigėsi. Vienur laimėjo tos pačios politinės jėgos kaip ir anksčiau, kitur rinkėjai pasirinko radikaliai priešingos ideologijos partijas, nei rinkdavosi. Kas nulėmė žmonių simpatijas?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskutavo politologas Algis KRUPAVIČIUS, Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos Seime pirmininkė Irena ŠIAULIENĖ, Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos Seime seniūno pirmasis pavaduotojas Jurgis RAZMA, filosofas Vytautas RUBAVIČIUS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Šie rinkimai iš ankstesnių išsiskyrė tuo, kad pirmą kartą rinkome merus tiesiogiai. Gerai tai ar blogai?

A.KRUPAVIČIUS: Žvelgiant į visą vietos rinkimų paveikslą bendrą vardiklį surasti labai sudėtinga. Paprastai vietos rinkimai yra itin lokalizuoti. Kiekvienos savival-

dybės situacija specifiška. Pirmas dalykas, kad tiesioginiai merų rinkimai šiek tiek padidino rinkėjų aktyvumą - pirmame rinkimų rate rinkėjų aktyvumas buvo 4-5 proc. aukštesnis negu prieš tai vykusiuose rinkimuose ir antrame rate buvo balsuojama tik už kandidatus į mero postą. Rinkėjai buvo aktyvesni negu, pvz., 2008 m. Seimo rinkimuose - juose antrame rate balsavo tik 22 proc. rinkėjų. Antrame rate tiesiogiai renkant merus balsavo beveik 39 proc. Tikrai daug naujų rinkėjų atėjo balsuoti. Palyginti su 2000 m. Seimo rinkimais, aktyvumas taip pat buvo aukštesnis, nes tada Seimo rinkimuose dalyvavo 36 proc. rinkėjų. Matyt, vietos valdžios rinkimai, kai merai renkami tiesiogiai, bent jau tam tikrai daliai piliečių buvo šiek tiek patrauklesni, negu būdavo anksčiau.

Jei kalbame apie rezultatus, jų bendrą paveikslą, be abejo, kad rinkimus laimėjo Lietuvos socialdemokratų partija. Ir ji laimėjo pagal kelis parametrus. Pirmas parametras - ji gavo daugiausiai balsų savivaldybių tarybose ir daugiausiai mandatų. Mandatų skaičius kol kas dar yra tikslinamas, bet socialdemokratai šiandien turi ne mažiau kaip 464 mandatus. Tai apskritai yra geriausias partijos istorijoje pasirodymas savivaldybių tarybų rinkimuose. Tokio rezultato nebuvo. Tiesa, 1995 m. konservatoriai buvo gavę 428 mandatus, o rekordas priklauso Tėvynės sąjungai-Lietuvos krikščionims demokratams - 493 mandatai 1990 m. savivaldybių tarybų rinkimuose. Šiaip ar taip, per paskutinį dešimtmetį ar kiek daugiau socialdemokratų rezultatas pagal mandatų skaičių yra labai geras.

Antras parametras, kuris irgi yra labai svarbus, tai yra merų postų skaičius. Pagal merų postų skaičių socialdemokratai pirmauja. Gavo 16 merų mandatų. Su jais negali lygintis nė viena kita partija. Antra partija pagal merų mandatų skaičių yra Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, jų krepšelyje yra 11 mandatų.

Dar vienas parametras, kuris yra įdomus, - absoliuti dauguma, t.y. ne mažiau kaip 50 proc. savivaldybės taryboje turimų mandatų. Preliminariais duomenimis, tokių savivaldybių yra 16, iš jų 7 priklauso socialdemokratams.

Antra partija rinkimuose, be abejo, yra Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, nes jie surinko šiek tiek daugiau balsų negu Liberalų sąjūdis. Pagal mandatų skaičių konservatoriai tikrai aplenkia Liberalų sąjūdį ne vienu ir ne pora mandatų. Merų skaičius, kaip sakiau, irgi yra antras tarp visų partijų.

> **Faktiškai žmonės renkasi vadovaudamiesi jausmais, o ne pagal programas. Jų dažnai net neskaito**
>
> Gediminas JAKAVONIS
> Žalgirietis

Trečia partija yra Liberalų sąjūdis. Liberalų sąjūdis yra ta politinė organizacija, kuri po šių rinkimų sulaukė daugiausiai visuomenės ir žiniasklaidos dėmesio vien dėl tos priežasties, kad pažanga ir šuolis nuo buvusių pozicijų vietos valdžioje tikrai yra pats didžiausias. Kita vertus, šiandien Liberalų sąjūdis yra pagrindinė svarbiausia liberalių jėgų organizacija Lietuvoje. Daug metų Lietuvos liberaliame politikos flange konkuruodavo dvi ar trys, netgi keturios politinės partijos, o dabar Liberalų sąjūdis yra aiškus ir akivaizdus lyderis ir svarbiausias traukos centras tiems rinkėjams, kurie yra linkę balsuoti už liberalias partijas.

Ir baigdamas bendrą apžvalgą galiu pasakyti, kad didžiausia nesėkmė, be abejo, yra „Tvarkos ir teisingumo“ pasirodymas rinkimuose. Jie prarado ir rinkėjų, ir mandatų, ir merų postų, taigi akivaizdu, kad „Tvarka ir teisingumas“ yra šių rinkimų autsaideriai. Kitos partijos finišavo turėdamos sąlygiškai panašius rodiklius, kokius turėjo 2011 m. savivaldybių tarybų rinkimuose.

G.JAKAVONIS: Socialdemokratų rezultatai lyg ir geri, tačiau didžiųjų miestų merų postų jiems laimėti nepavyko. Sakoma, kad daug geriau turėti Vilnių nei kokių dešimt skuodų ar varėnų.

I.ŠIAULIENĖ: Šiaip ar taip, reikia pasidžiaugti mūsų rezultatais, nes, kaip prognozavome, iš esmės išlaikėme mandatų skaičių. Tame pačiame Kaune ir Klaipėdoje išlaikėme tą patį, Šiauliuose jis truputėlį krito, bet išlikome ta partija, kuri visose savivaldybėse turi savo atstovų.

O jei kalbame apie miestus, turime atkreipti dėmesį, kad Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje merų postus laimėjo visuomeniniai komitetai. Sakyčiau, čia yra visų politinių partijų rūpestis. Kita vertus, kaip partinės sistemos atstovė pasakysiu, kad visuomeniniai komitetai dar parodys, ko jie verti praktinėje veikloje. Suprantu, kad žmonės nori atsinaujinimo, nori naujų veidų, daro eksperimentus, duok Dieve, kad jie būtų sėkmingi. Bet manyčiau, kad politinė ir partinė sistema yra viena iš tokių sistemų, kai patys partijos nariai vieni kitus gerai pažįsta, gana objektyviai vertina. Ir atrankos, galų gale ir ideologinio nuoseklumo prasme, ir pažadų, ir jų įgyvendinimo prasme partinei sistemai vis dėlto būdingas nuoseklumas ir didesnis patikimumas negu tokio susibūrusio komiteto, kad ir, sakykime, į savivaldos rinkimus. Bus matyti, galbūt kai kurie iš tų komitetų pavirs į politines partijas. Tokios yra mūsų demokratijos taisyklės, mes patys jas leidome, džiaugiamės jomis, o kaip jos pasitvirtins realiame politiniame gyvenime, parodys ateitis.

G.JAKAVONIS: Ar Liberalų sąjūdžio kilimas nekelia pavojaus konservatoriams? Jie juk kartu Seime yra opozicijoje.

J.RAZMA: Pirmiausiai aš dėkingas rinkėjams, kurie tokiomis gana sudėtingomis aplinkybėmis neblogai balsavo už mūsų partiją. Kodėl sakau sudėtingomis aplinkybėmis? Nors esame opozicijoje, kartais atrodo, lyg būtume valdžioje, nes buvusi Vyriausybė, manau, yra gerokai daugiau puolama negu dabartinė. Na, o dėl Liberalų sąjūdžio ir mūsų rezultato, tai pirmiausiai aš žiūriu į sumą. Jeigu mes norime sukurti alternatyvą, tikėtis, kad bus pakeista dabartinė valdančioji dauguma, tai reikia žiūrėti į bendrą rezultatą, o ne kiekvienam rūpintis, kad čia truputį daugiau pats gausi. Taigi taip vertinant viskas yra gerai.

Kita vertus, nereikėtų labai sureikšminti Liberalų sąjūdžio rezultatų augimo. Reikėtų imti buvusį visų liberalių jėgų balsų kraitį ir mandatus ir lyginti su dabar gautais. Ir matysime, kad tas prieaugis nėra toks įspūdingas, na, yra plius trisdešimt keli mandatai. Žinoma, daro įspūdį laimėjimas Vilniuje, ki-

> **Protesto judėjimai ir politinės organizacijos tikrai bus ir jų sėkmė priklausys nuo to, koks yra bendras protesto potencialas**
>
> Algis KRUPAVIČIUS
> Politologas

ta vertus, prieš tai buvo kitos liberalios jėgos atstovas. Taigi šia prasme lyg ir didelio skirtumo nėra.

Mums, žinoma, skaudžiausias yra pralaimėjimas Kaune. Čia buvo padaryta tam tikrų taktinių klaidų, pasirinkta per aštri taktika. Kiekvienu atveju, kai mums rinkėjai davė signalą, kad nepakankamai palaiko, tikrai stengsimės padaryti išvadas, stengsimės surasti ryš-

Imanto Sidarevičiaus nuotr.

kesnių asmenybių, kad reaguotume į tą rinkėjų signalą.

O pirmą kartą vykę tiesioginiai merų rinkimai iš tikrųjų visoms partijoms buvo šioks toks iššūkis, teko šiek tiek pasislinkti ir šiek tiek erdvės palikti vietos visuomeninių komitetų lyderiams. Reikia dar analizuoti, ką reiškia tas visuomeninių komitetų dalyvavimas. Bent jau finansine prasme reikia geriau sužiūrėti dalykus. Sakykime, viename rajone laimėjęs verslo įmonės savininkas, vadovas per savo įmones viešinimui, socialiniams projektams skiria du milijonus litų, o kuri partija visai Lietuvai gali tiek skirti? Tikrai nedaugelis partijų. Taigi problema, kad komitetų dalyvavimas nėra gerai reglamentuotas.

G.JAKAVONIS: Žirmūnuose vyko rinkimai į laisvą Seimo nario vietą ir čia Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, kuri išpažįsta tradicines vertybes, pralošė liberalų atstovui. Kodėl tas grynasis liberalizmas pradeda imti viršų?

V.RUBAVIČIUS: Pradėsiu vis dėlto nuo tendencijų. Dabar politinės scenos intensyvėjimas, akivaizdu, buvo susijęs su visuomeniniais komitetais. Pasižiūrėkime, kaip sudėtingai jie veikia, kiek daug jėgų reikėjo įdėti tiems judėjimams organizuoti, kelti, sudarinėti sąrašus, kalbėti su įvairiais žmonėmis. Tie sąrašai turėjo būti dideli, visada kas nors gali atsisakyti, vėlai išeiti, su tuo nesutikti ir t.t. Buvo tiesiog daug daugiau žmonių įsitraukę į realų politinį vyksmą ir, man atrodo, tai yra didelis demokratijos plėtros žingsnis. Akivaizdu, kad tai yra tam tikras laimėjimas. Tai pats didžiausias elektorato antplūdis. Vadinasi, reikalas jau buvo subrendęs, gal perbrendęs, daugelis žmonių, šiaip ar taip, tikėjosi, kad vis dėlto atsivers mūsų politinis elitas, atvers tą tiesioginės demokratijos atstovaujamą lauką.

Jis atsivėrė ir tada išryškėjo labai aiškios pralaimėjimo zonos, kad ir nepartinių ir tarppartinių reikalų klausimas. Bet tos partijos, kurios save laiko svarbiausiomis, - o jos iš tikrųjų yra mūsų politinio elito kertinės atramos, - iš esmės neteko urbanizuotos aplinkos. O kas yra urbanizuota aplinka, kas yra tie didieji miestai? Tie didieji miestai yra didieji finansiniai srautai. Kitaip tariant, tų srautų kontrolė vienaip ar kitaip persiskirsto ir bus vidaus reikalas, kaip juos tvarkyti. Šiuo atžvilgiu pranašumą išlaiko socialdemokratai kaip valdantieji. Pvz., naujajam Vilniaus merui būtina koalicija su socdemais, nes ir dėl skolos, ir dėl įvairių dalykų jam reikalinga Vyriausybės parama. Tokia pat Vyriausybės parama vienaip ar kitaip reikalinga visiems miestams, todėl socdemai turėdami net ir vieną ar kitą atstovą bus didelė jėga tose savivaldybių tarybose. Taigi jie turi pranašumą ir prieš konservatorius, ir prieš kitas partijas.

Dabar aiškūs yra minusai ir niuansai, susiję su konservatoriais. Mano galva, vienas iš pagrindinių dalykų, apie kurį mažai kas kalba, tai yra konservatorių partinio tapatumo klausimas. Kai konservatorių lyderis nuėjo su E.Masiuliu ir tapo tam tikri, sakykime, broliai dvyniai, - na, ir E.Masiulis perėmė tam tikrą A.Kubiliaus kalbėjimo manierą, žodelius, tai būtų galima ir lingvistiškai parodyti, tai tam tikri simbiotiniai dalykai, sakau tai kaip humorą, - pralošė, nes A.Kubilius tapo vos ne didesniu liberalu nei E.Masiulis. E.Masiulis publikai tarsi rodo tam tikras liberalias autentiškas idėjas, o konservatorių partijos vadovas jokių autentiškų idėjų nerodo, tačiau partijos tapatumui ta liberalioji programa, kuri yra susijusi su federalizacija, su išvalstybinimu, su ištautinimu ir su

> **Suprantu, kad žmonės nori atsinaujinimo, nori naujų veidų, daro eksperimentus, duok Dieve, kad jie būtų sėkmingi**
>
> Irena ŠIAULIENĖ
> Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos Seime pirmininkė

daugeliu kitų dalykų, nepadeda stiprinti tokio, kaip rinkėjai įsivaizduoja, konservatorių partijos partinio tapatumo. Kas elgiasi konservatoriškai? Daugiausiai tik V.Stundžio sparnas ir su juo susijęs elektoratas. Taigi manau, kad tas tapatumo klausimas privertė vienaip ar kitaip blaškytis elektorato dalį, ji galų gale apsisprendė ir nuėjo su liberalais, kurie tiesiog aiškiai kalba tai, ką nori pasakyti, ir kalba ganėtinai seniai.

G.JAKAVONIS: Ar tradicinės partijos išnyks? O gal rinkimų komitetai sužibėję užges? Juk buvo daug vienkartinių partijų?

A.KRUPAVIČIUS: Naujoji sąjunga, Liberalų sąjūdis, Rolando Pakso liberalai demokratai, Darbo partija, „Drąsos kelias“, A.Valinsko Tautos prisikėlimo partija - tai partijos, kurios vienaip ar kitaip orientavosi į protesto rinkėjus, protesto balsus. Ir tų protestų balsų sąskaita iškilo. Kai protesto balsų sumažėdavo ar keisdavosi protesto objektai, tos partijos ir prarasdavo įtakas. Bet vėl, matyt, jų vystymasis bus individualus. Vienos išnyko, kitos liks daugiau ar mažiau įtakingos, politikos arena apskritai visą laiką keisis.

Labai aiški žinia, kad šiais laikais protesto balsų masė yra gerokai sumažėjusi. Ir tą geriausiai rodo Seimo, Europos Parlamento rinkimai. O šituose rinkimuose irgi dalyvavo tokia partija, kurią visi dar prisimena, kuri surinko beveik 10 proc. balsų 2012 m. Seimo rinkimuose, tai yra „Drąsos kelias“. Šiuose rinkimuose ji turi lygiai nulį mandatų, tai yra beveik išbraukta iš politikos lauko. Realybė yra būtent tokia. Bet protesto judėjimai ir politinės organizacijos tikrai bus ir jų sėkmė priklausys nuo to, koks yra bendras protesto potencialas.

Antras dalykas yra tradicinių partijų gebėjimai patraukti rinkėjus. Iš tikrųjų irgi yra įvairių problemų, mes matome tam tikrą cikliškumą. 1996 m. LDDP buvo išbalsuota ir jų pakilimas vyko tik 2000-aisiais. Tėvynės sąjunga 2000 m. buvo išbalsuota iš valdžios.

G.JAKAVONIS: Aštuonios vietos Parlamente.

A.KRUPAVIČIUS: Taip, vietos valdžioje ir Parlamente. Jie pakilo 2008 m., jeigu nebūtų buvę A.Valinsko ir Tautos prisikėlimo partijos šansai, kad jie formuos valdančiąją koaliciją, daugiau negu menki. Dabar vėl matome įdomią situaciją. Viena vertus, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai tarsi išlaiko pozicijas, bet dabar jie yra opozicijoje. Partijos pozicijos nepagerėjo, palyginti su 2011 m. savivaldybių tarybų rinkimais, tai reiškia, kad jos mobilizacinis potencialas, patrauklumo potencialas yra ribotas, taigi partija

turi galvoti ir apie vertybes, ir apie rinkėjus bei žinias tiems rinkėjams, nes tos tradicinės vertybės, tvarka, tradicija gal irgi nepakankamai išsakomos viešojoje erdvėje ir galbūt trūksta tapatumo net su tomis tradicinėmis konservatoriškomis vertybinėmis ašimis. Bet naujų žinių yra per mažai.

Tą patį galėčiau prikišti ir socialdemokratams. Socialinis teisingumas, solidarumas, socialinė demokratija ir taip toliau irgi daugiau ar mažiau palikti savieigai, nors socialdemokratai tikrai yra šių rinkimų nugalėtojai. Bet, matyt, galimybės jų buvo didesnės.

Vienintelė partija, kuri viešojoje erdvėje eina į priekį, tai yra Liberalų sąjūdis. Ar tos liberalios vertybės dominuoja ir kiek jos dominuoja visuomenėje, atviras klausimas, bet, matyt, Lietuvoje yra jaunų žmonių karta, kuri užaugo su laisvės, privačios iniciatyvos ir individualizmo nuostatomis ir daliai tų jaunų žmonių būtent Liberalų sąjūdis yra patraukli jėga. Bet iš tikrųjų liberalioji niša Lietuvos politikos erdvėje nėra labai išaugusi. Ko gero, susumavę 2000 m. liberalių balsų dalis (jeigu sudėtume Liberalų sąjūdžio ir, pvz., Centro sąjungos gaunamus balsus) gautume netgi šiek tiek daugiau, nei gauna liberalios partijos šiandien.

Šiaip ar taip, gera žinia yra ta, kad politinis laukas Lietuvoje stabilizuojasi, mes turime kairiąsias partijas, turime liberalias partijas, turime Tėvynės sąjungą-Lietuvos krikščionis demokratus, kurie pirmiausiai įkūnija konservatyvųjį sparną. Ir tie indai, galima sakyti, yra pripildyti. Problema yra ta, kad nė vienas tas flangas nelabai sugeba patraukti tų, kurie vadinami politiniais benamiais. Politiniai benamiai - tie, kurie protestuoja, kuriems yra blogai, kurie nepatenkin-

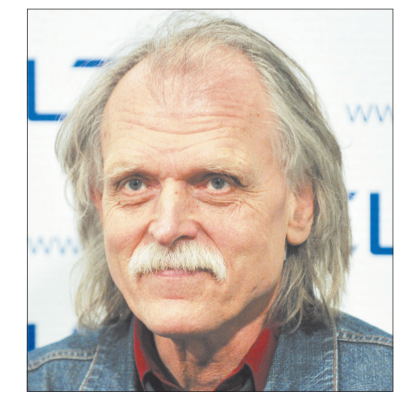

ti. Tiems politiniams benamiams patraukti dažnai reikia, kad atsirastų kokia nors nauja politinė organizacija. Mes vardijome, kad buvo ir Naujoji sąjunga, ir Darbo partija, ir „Tvarka ir teisingumas“, ir „Drąsos kelias“, ir A.Valinsko partija, ir dabar, atrodo, horizonte mes matome Naglį Puteikį.

G.JAKAVONIS: Tai ar nejusti tendencijos, kad Lietuvoje einame prie dvipartinės sistemos?

I.ŠIAULIENĖ: Šiuose rinkimuose dalyvavo 16 partijų, 36 visuomeniniai rinkimų komitetai. O 2011 m. skirstant mandatus iš viso dalyvavo 51 savarankiškas rinkimų kampanijos subjektas, tarp jų - 18 partijų, 11 koalicijų, 18 save išsikėlusiųjų. Vis tiek daugiausia mandatų gauna tos dvi partijos, kaip sakote, einama link dvipartinės sistemos. Bet dar įvardyčiau tendenciją, kuri reiškiasi šiuose savivaldos rinkimuose, kad pačiose savivaldybių tarybose partijų atstovavimo margumas yra labiau koncentruotas. Tai yra pagrindinės didžiosios partijos ir visuomeniniai komitetai.

Yra tokių mažų, viena kita partija čia buvo paminėta, kurios savivaldoje ir neturėjo atstovavimo arba jos nunyko ir jų reikšmė mažėjo. Pačios tarybos, nes yra mažiau žaidėjų ir didesnės komandos, bus stabilesnės, labiau kompetentingos, kompetentingos ta prasme, kad vis dėlto daugelyje savivaldybių yra perrinkti ne tik merai. Pavyzdžiui, iš 16 socialdemokratų visi 15, kaip sakoma, turi meravimo stažą, tik Rokiškyje - naujas, nebuvęs meru. Savivaldybių tarybų deputatai lygiai taip pat dirbs ne pirmą kadenciją, jų gebėjimas yra rinkėjų patvirtintas, vadinasi, kompetencija ir savivaldos reikalų išmanymas irgi rinkėjams tinkamas.

> **Nereikėtų labai sureikšminti Liberalų sąjūdžio rezultatų augimo**
>
> Jurgis RAZMA
> Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos Seime seniūno pirmasis pavaduotojas

J.RAZMA: Na, aš nematau slinkties dėl dvipartinės sistemos, galbūt einam link to, kad mažiau bus realią įtaką turinčių partijų, bet šiuo atveju kalbame apie kokias penkias ar panašiai partijas, bet ne dvi. Manau, kalbant apie savivaldos rinkimus nereikėtų labai sureikšminti partijų ideologijų ir programų. Vis dėlto daugiausiai lėmė asmenybės. Pasižiūrėkime: Palangoje mūsų meras, ryški asmenybė, pirmame ture laimėjo. Tačiau yra savivaldybių, kur net nepateko kandidatai į tarybą. Nors visur ta pati ideologija, ta pati partija. Dėl to savivaldos rinkimuose ta partija bus konkurencingesnė, kuri surinks ir pasiūlys rinkėjams daugiau ryškių asmenybių.

> **Dabar politinės scenos intensyvėjimas, akivaizdu, buvo susijęs su visuomeniniais komitetais**
>
> Vytautas RUBAVIČIUS
> Filosofas

I.ŠIAULIENĖ: Nuo komandos priklauso.

J.RAZMA: Komanda - taip. Bet komanda - tai asmenybės, aišku, asmenybės suvokiamos pagal darbus, pagal charizmą. Šiuo atveju reikia žiūrėti, ką kuri partija sugebės padaryti daugiau ateityje. Dar viena tendencija, paminėtina žvelgiant į rezultatus, ta, kad sumažėjo išrinktų moterų. Tik dvi meres, man atrodo, beturime.

V.RUBAVIČIUS: Asmenybių stoką politinėje arenoje visi jaučia, nes tai vėlgi susiję ir su mūsų politinės sistemos ypatumais. Kai išgyvenama demokratijos tiesioginio atstovavimo stoka, neiškyla konkurentų politinėms partijoms ir nėra intensyvaus darbo masėse poreikio. Partijos dirba savo elito sluoksniuose, vienaip ar kitaip įsitvirtina, įsitvirtina ir regionuose. Vis dėlto partinėje veikloje yra nematoma vidinė kova, kai tie naujieji lyderiai nelabai gali rodytis, jie vienaip ar kitaip bus pristabdyti, kad nekeltų grėsmės susiklosčiusiai tvarkai.

Apie ką kalba mūsų lyderiai - BVP augimas, t.y. ekonomikos skaičiukas, kuris, staiga pasirodo, neturi įtakos 200-300 tūkst. vargingųjų, tačiau pateikiamas kaip didžiausias laimėjimas. Jeigu mes pabandytume, o tai yra įdomu, pagrindines partijas arba tą politinio elito pagrindinį sluoksnį sugrupuoti, kaip jie skiriasi pagrindinių eurointegracijos veiksmų, sakykime, ištautinimo, išvalstybinimo, valstybinių galių perkėlimo, homoseksualistų santuokų įteisinimo ir t.t., prasme, pamatytume, kad jie nelabai ir skiriasi.

I.ŠIAULIENĖ: Užtat liberalai ir laimi.

V.RUBAVIČIUS: Liberalai laimi, nes jie atvirai tą deklaruoja.

J.RAZMA: Nedeklaruoja.

V.RUBAVIČIUS: Beveik deklaruoja.

I.ŠIAULIENĖ: Čia ne visai taip.

V.RUBAVIČIUS: Kaip ne visai. Pasižiūrėkime Europoje.

J.RAZMA: Europoje taip, bet Lietuvoje dar ne.

V.RUBAVIČIUS: R.Šimašius pasikvietė vieną europietį, kurio pagrindinis tikslas yra rengti homoseksualistų paradus.

I.ŠIAULIENĖ: Jūs prieštaraujate pats savo tekstu.

V.RUBAVIČIUS: Neprieštarauju. Kurie neva duos didžiulę ekonominę naudą Vilniui. Ir jie to neslepia. Jeigu mes pasižiūrėtume į ne tokį atvirą, bet vidinį sutarimą dėl eurofederalizacijos, dėl regioninės kosmopolitizacijos ir to vyksmo, pamatytume, kad politinis elitas iš esmės dėl šito sutaria. Šitie klausimai dabartinėje ir geopolitinėje situacijoje yra bene svarbiausi. Ne BVP ir ne dar kas nors, o kaip tik šitai.

G.JAKAVONIS: Žmonės nelabai domisi politika. Ne kartą pamėginau pats paeksperimentuoti ir, pvz., paklausti: kokios yra tavo vertybės - nepriklausoma valstybė, galbūt sava valiuta, žemės nepardavimas, - koks tau patinka Seimo narys? Patinka žmogus, kuris nieko bendro neturi su pasirinktomis vertybėmis. Faktiškai žmonės renkasi vadovaudamiesi jausmais, o ne pagal programas. Jų dažnai net neskaito. Sako, tas žmogus man patinka arba nepatinka. Kodėl Lietuvos tautiniai judėjimai niekada nepatenka į valdžią?

A.KRUPAVIČIUS: Jie buvo patekę kartu su Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionimis demokratais 2008 m. į Seimą, bet kaip atskiros politinės organizacijos nėra konkurentiškos. Sakyčiau, tas tautiškumo, kitu žodžiu, nacionalizmo, elementas Lietuvoje yra tikrai daug stipresnis negu bet kada anksčiau. Tą diktuoja kilusios tarptautinės grėsmės, visuomenė yra kur kas labiau mobilizuota negu bet kada iki šiol. Tai irgi yra faktas. Apskritai šalia tos nacionalistinės linijos kiekviena politinė organizacija turi kalbėti apie politiką kaip apie viešųjų ryšių tvarkymą, turėti savo atsakymus ir sprendimus. Tai yra ir eurointegracija, geopolitiniai lūžiai, tarptautinės krizės. Kiekvienam rinkėjui tai kartkartėmis rūpi, nors žiniasklaida apie tai kalba ir tai yra jos pagrindinė tema.

Rinkėjams tikriausiai rūpi minimalus ar vidutinis atlyginimas. Socialinis teisingumas, kaina už šildymą, komunalines paslaugas ir panašūs dalykai.

Parengė Jovita MILAŠIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje
www.suzalgiriu.lt

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2014
2015 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

Balsuokite už pasirinktą nacionalinę vertybę

Mieli skaitytojai, kviečiame aktyviai rinkti Lietuvos nacionalinę vertybę. Tęsiame pretendentų pristatymus.

Savaitraštis „Respublika“ kartu su „Zonta International“, Vilniaus miesto savivaldybe ir Lietuvos policija organizuoja „Respublikos“ nacionalinių vertybių rinkimus“. Redakcija laikosi nuostatos, kad kiekviena istorija, patekusi į laikraščio puslapius, jau yra vertybė. Kiekvienas žmogus, ieškojęs, rašęs ir siuntęs mums aprašytas istorijas, nusipelno didžiausios pagarbos.

Kompetentinga komisija, sudaryta iš įvairių sričių specialistų, kultūros pasaulio atstovų, iš penkių kategorijų nominantų atrenka geriausiuosius - jie ir tampa metų nugalėtojais. Tarp jų - ir didžiausio skaitytojų palaikymo sulaukusi nominacija.

Nugalėtojams bus įteikiamos specialiai šiam projektui skulptoriaus Viktoro Tunkevičiaus sukurtos statulėlės „Šakelė“.

Kiekvienam nominantui įteikiamas Garbės raštas ir savaitraščio„Respublika“ prenumerata, o kiekvienam rašiusiajam - Padėkos raštas ir savaitraščio „Respublika“ prenumerata. Renginyje apibendrinamas metus trukęs projektas, kuriame galėjo dalyvauti kiekvienas Lietuvos žmogus.

Balsuoti galite iki š.m. gegužės 3 d. paštu:

„Nacionalinių vertybių rinkimai“. A.Smetonos g.2, Vilnius LT-01115, arba

www.respublikosvertybes.lt

25

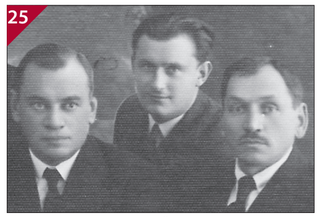

Vladas KLIČMANAS
vienas garsiausių savivaldybininkų

Vienas garsiausių panevėžiečių Respublikos laikais buvo Vladas Kličmanas (nuotraukoje centre). Paprastų miestiečių vaikas tapo didelio miesto burmistro padėjėju. Jo sumanumo dėka mieste pradėjo veikti puiki elektrinė. Panevėžys net buvo vadinamas geriausiai apšviestu miestu Lietuvoje.

26

PANEVĖŽIO KARAIMAI
miesto garsintojai

Panevėžio karaimai Respublikos laikais nebuvo gausi bendruomenė, bet aktyviai prisidėjo kurdama nepriklausomą Lietuvos valstybę. Jie dalyvavo Nepriklausomybės kovose ir pasižymėjo didele drąsa. Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms aktyviai prisidėjo prie miesto atkūrimo.

27

Jonas VEPŠTAS-PAUKŠTELIS
Vyčio apygardos Gedimino rinktinės vadas

1944 m. vasarą visoje Lietuvoje kovai su sovietų okupantais kūrėsi ginkluotų partizanų būriai. Gausu jų buvo ir Krekenavos krašte, kurio apylinkių partizanai priklausė Vyčio apygardai. Vienas žymiausių Krekenavos krašto partizanų vadų - Jonas Vepštas-Paukštelis.

28

Alfonsas JURSKIS
Kauno radijo stoties įkūrėjas

Po poros metų bus minimos 90-osios Kauno radijo įkūrimo metinės. Eteris prabilo lietuviškai 1926 m. birželio 12 d. Daugiausia čia nusipelnė per 30 metų perkopęs jaunas inžinierius Lietuvos kariuomenės karininkas Alfonsas Jurskis.

29

SUVARTUKAS
tai ne tik istorija

„Suvartukas“ - tai neblėstantis meno projektas, kaip šiandien sakytume ir apie šį kolektyvą, ir apie jį kūrusią vadovę Danutę Radvilavičienę, ir apie jos įpėdinę Ilona Baltikauskaitę, vokalinės grupės vadovus, liaudies instrumentų orkestrą, kurie garsina Lietuvą ir Plungę jau 65 metus.

30

DAINŲ DAINELĖS FENOMENAS

Lietuviai nuo seno mėgsta ir moka dainuoti. Turime puikių atlikėjų - nuo mažo iki didelio. Jau seniai įpratome prie puikiai organizuojamų geros ir tikros vokalinės muzikos koncertų, dainų švenčių ir, žinoma, Lietuvos vaikų ir moksleivių televizijos konkurso „Dainų dainelė“.

31

ŽEMAITUKŲ ŠIRDYS DAINUOJA LIETUVOS ISTORIJĄ

Jei ne eiklūs ir manevringi žemaitukų veislės žirgai, prieš šimtus metų nešę mūsų protėvius į pergalingus mūšius su Lietuvą užgrobti bandžiusiais priešais, vargu ar mūsų šalis šiandien dar būtų pasaulio žemėlapyje. Šiandien ristūnams gresia išnykimas.

32

Mykolas MARCINKEVIČIUS
vienas garsiausių Lietuvos medikų

Mykolas Marcinkevičius buvo vienas garsiausių Lietuvos medikų. Savo mokslinį kelią pradėjęs nelengvomis sąlygomis, daug prisidėjo plėtojant Lietuvos medicinos mokslą ir rengiant būsimus gydytojus. Jo vaikai irgi tapo puikiais gydytojais.

33

Jakovas BUNKA
tautodailininkas nuo Plungės

Jakovas Bunka - tautodailininkas, Plungės garbės pilietis, apdovanotas Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi, Lietuvos tautodailininkų sąjūdžio narys, ilgametis buvusios„Minijos“ įmonės tautodailininkų vadovas, Oginskių dvaro bičiulių klubo narys.

34

Eleonora RAVICKIENĖ
gimtojo krašto puoselėtoja

E.Ravickienė, bėgdama nuo karo baisumų, atsidūrė Žemaitijoje. Atvykusi buvo sužavėta šio krašto praeitimi, gamta. Kraštotyrinė veikla tapo jos gyvenimo prasme, ypatinguoju hobiu, kuriuo užkrėtė draugus, savo kolegas ir šeimos narius.

35

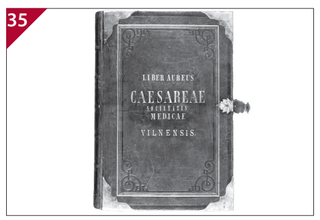

„AUKSO KNYGA“
Vilniaus medicinos draugijos

Vilniaus medicinos draugijos, įkurtos 1805 m., „Aukso knyga“ (Liber Aureus Caesareae Societatis Medicae Vilnensis) yra dokumentinio paveldo šaltinis, įtrauktas į UNESCO „Pasaulio atminties“ Lietuvos nacionalinį registrą, saugomas Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriuje.

36

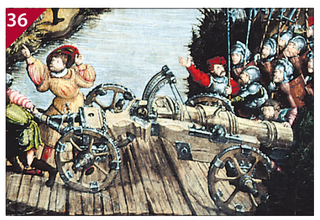

ORŠOS MŪŠIS
išgarsinęs Lietuvą

2014 m. Lietuva minėjo 500 m. Oršos mūšio sukaktį. Lietuvos pergalė šiame mūšyje ne tik sustabdė tolesnį Maskvos Didžiosios kunigaikštystės brovimąsi į Lietuvą, bet ir pakėlė Lietuvos autoritetą.

37

Rimas TUMINAS
ir jo teatro šviesa

R.Tuminas vadinamas teatro stebukladariu, magu, unikaliu kūrėju, legendine asmenybe, genijumi, vienu ryškiausių mūsų dienų pasaulio režisierių. Ir jeigu teatro kūrinį įsivaizduotume kaip namą, galėtume sakyti, kad R.Tumino statiniai transliuoja šviesą, šilumą, tikėjimą.

38

Stasys JANAUSKAS
mokytojas jaunalietuvis

Stasys Janauskas nuėjo nelengvą gyvenimo kelią. Vaikystėje dirbo sunkius darbus, atkakliai siekė mokslo. Išsimokslinęs tapo vienu iš aktyviausių pedagogų, jaunimo organizatorių. Jis prisidėjo prie šaulių organizavimo, tapo vienu iš jaunalietuvių vadovų.

39

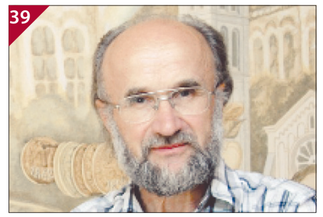

Vytas RUTKAUSKAS
paveldo puoselėtojas

2015-ieji paskelbti Mykolo Kleopo Oginskio metais. Kalbant apie Oginskių istorinio kultūrinio paveldo išsaugojimą ir sklaidą, dažniausiai išnyra Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktoriaus V.Rutkausko asmenybė.

40

Magdalena AVIETĖNAITĖ
Eltos vadovė

M.Avietėnaitė yra viena iškiliausių Lietuvos Respublikos moterų, prieškario Lietuvoje užėmusi aukštas pareigas valstybės aparate. Nuo 1920 m. M.Avietėnaitė dirbo Užsienio reikalų ministerijoje. Vėliau ji tapo Eltos vadove, Spaudos biuro, Spaudos departamento direktore.

41

Juozas PAKALNIS
dirigentas ir kompozitorius

J.Pakalnio gyvenimas tetruko vos 35 metus, tačiau lietuvių muzikos istorija mena jį kaip dirigentą, atlikėją, pedagogą, o svarbiausia - kompozitorių, baleto„Sužadėtinė“ autorių. Jo muzikinis palikimas apima keliolika solinių ir chorinių dainų, kamerines, simfonines kompozicijas.

42

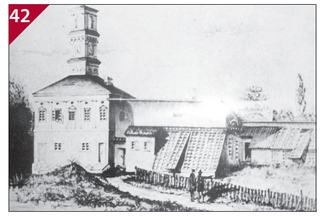

LAIKRODINĖ - PLUNGĖS DVARO ANSAMBLIO DALIS

Plungė garsi savo istorine vertybe - Oginskio parku ir dvaro ansambliu. Didingi neorenesanso stiliaus rūmai, tapę Žemaičių dailės muziejumi, šiandien atlieka svarbią kultūrinę funkciją. Ilgokai buvo pamiršta dar viena, gilią dvarų istoriją menanti ansamblio dalis - Plungės dvaro laikrodinė.

43

Rapolas ČEMEŠKA
kapitonas, neišdavęs Tėvynės

1936 m. lapkričio 21 d. buvo įsteigta laivininkystės bendrovė„Lietuvos Baltijos Lloidas.“ Ši bendrovė turėjo rūpintis Lietuvos laivininkystės reikalais. Didžiausio Lietuvos laivyno garlaivio „Panevėžys“ kapitonu buvo paskirtas Rapolas Čemeška.

44

LIETUVOS KARIUOMENĖS PRADŽIA

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, vienas aktualiausių uždavinių buvo Lietuvos kariuomenės kūrimas valstybės sienoms ginti. 1918 m. lapkričio-gruodžio mėnesiais, vokiečiams pamažu apleidžiant Lietuvos teritoriją ir valdžią perduodant patiems lietuviams, į šalį ėmė veržtis Sovietų Rusijos ir Lenkijos karinės pajėgos.

45

DRAMATIŠKO LAIKOTARPIO ŽMONĖS, ARBA LIETUVOS ŠVENTIEJI

Gražiai prisimename Lietuvos praeitį: statome paminklus, rengiame sąskrydžius tremtiniams, politiniams kaliniams. Tačiau užmarštyje lieka nepaminėta didžioji dalis prieškario, pokario tragiško likimo žmonių. Paprastų žmonių, kurie iškentė pokario siaubą, žemės nusavinimą...

46

Gražina VAIŠNORAITĖ
pasišventėlė chorinei dainai

Šią vasarą vėl, kaip ir prieš 90 metų, Kaune ir Vilniuje į dangų pakilo Lietuvos dainorėlių skambi daina. Į šią darnią sutartinę jungėsi ir mišrus choras„Dobilas“, kurį beveik penkiasdešimt metų dainos keliais veda chorinei dainai visa širdimi pasišventusi Gražina Vaišnoraitė.

47

LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTYSTĖS VALDOVŲ RŪMAI

Vilniaus pilių istoriją galime laikyti Lietuvos istorijos centrine ašimi. Kada buvo pastatyta pirmoji Žemutinė pilis ir kiek kartų perstatyti Valdovų rūmai, kokiomis aplinkybėmis tarsi Feniksas iš pelenų prisikėlė ir kokia jų paskirtis šiandien.

48

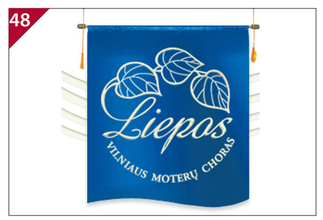

SUPYNĖ „LIEPOS“ ŽIEDŲ VAINIKĄ

Prieš penkiasdešimt metų, kai moterų choro „Liepos“ dalyvės dar buvo tik pirmosios mergaičių choro „Liepaitės“ narės, jų vadovai - Liucija Palinauskaitė ir Petras Vailionis - įskiepijo joms nemarią meilę didingoms formoms, vertingiausiems muzikinio paveldo kūriniams.

Nominantus pasiūlė angelai sargai

Į „Respublikos“ kvietimą dalyvauti renkant nacionalines vertybes entuziastingai atsiliepė šalies policijos komisariatai. Tarsi paneigdami dar gajų nuostatą, kad angelų sargų žvilgsniai nukreipti tik į tamsiąsias mūsų gyvenimo puses, jie atsiuntė pluoštą pasiūlymų įvairioms konkurso nominacijoms.

Folkloro festivalis - „Užaugau Lietuvoj“;

Pagėgių savivaldybėje švenčiama Joninių šventė ant Rambyno kalno;

Vainotiškių kaime puoselėjama tradicinė Šienpjovių šventė;

Dusetiškis Vytautas Kazimieras Čypas;

Užpalių miestelio garbės pilietė Viktorija Jovarienė;

Kauno miesto Petrašiūnų bendruomenės narė Genovaitė Mikėnaitė;

Šilutės rajono Usėnų pagrindinės mokyklos moksleiviai Lukas Jakštas ir Lukas Bernotas;

Šilutės teismo rūmų ir kalėjimo kompleksas, statytas XIX amžiaus pirmos pusės pabaigoje;

Bitėnų kaime (Pagėgių sav.) esantis spaustuvininko, aušrininko Martyno Jankaus muziejus. Jis įkurtas XIX a. pabaigoje statytoje Mažosios Lietuvos spaustuvėje.

RĖMĖJAI:
RESPUBLIKA
Vilniaus miesto savivaldybė
ZONTA INTERNATIONAL
LIETUVOS POLICIJA
DRAUGAI:
Šiaulių miesto savivaldybė
Panevėžio miesto savivaldybė
Plungės miesto savivaldybė